

Nr 185

Av herr **Larsson, Sigfrid, m. fl.**, om ökad medelsanvisning för bidrag till fast försöksverksamhet m. m. vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen till årets riksdag, nionde huvudtiteln, föreslagit riksdagen bl. a. att till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök som bidrag till lokal och fast försöksverksamhet skulle utgå 250 000 respektive 200 000 kronor eller samma belopp som för budgetåret 1954/55. Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök hade hemställt om att anslaget till den lokala försöksverksamheten skulle höjas med 100 000 kronor eller till 350 000 kronor och anslaget till den fasta försöksverksamheten skulle höjas med 67 000 kronor eller till 267 000 kronor. Højningarna skulle innebära möjligheter att bl. a. upptaga till försöksmässig prövning synnerligen aktuella och viktiga problem för vårt jordbruk. Kungl. Maj:ts förslag synes oss, som närmare skall utvecklas i det följande, komma att innebära en allvarlig försening av ifrågasatta undersökningar.

För den utveckling, som karakteriserar vårt jordbruk under senare år, har forsknings- och försöksverksamheten gjort betydelsefulla insatser. Detta kan illustreras med en mångfald exempel hämtade från olika grenar av denna verksamhet. Många av problemen för våra dagars högt utvecklade jordbruk äro synnerligen komplicerade och kunna ej lösas utan en väl utrustad och anpassad forsknings- och försöksverksamhet. Denna ses också alltmer som ett effektivt hjälpmedel att främja jordbrukets utveckling i alla avseenden. Vid utformningen av denna forskning måste i vårt land särskilt beaktas de olika landsdelarnas starkt skiftande förutsättningar för jordbrukets bedrivande. Arbetet i laboratorierna eller på mera centrala platser för forskningen måste i stor utsträckning kompletteras med lokal fältförsöksverksamhet. — Då forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område till alldeles övervägande del bekostas med allmänna medel, är det särskilt angeläget, att dessa ges en sådan storleksordning, att verksamheten har resurser att bearbeta aktuella och ekonomiskt betydelsefulla problem.

Den praktiskt-ekonomiska försöksverksamhet, som står under statens jordbruksförsöks ledning är av två slag:

Bihang till riksdagens protokoll 1955. 3 saml. Nr 185—195

I. Statens jordbruksförsöks egen fasta försöksverksamhet i form av försök vid lantbruks- och lantmannaskolor samt vid fasta försöksfält eller försök som för anstaltens räkning utläggas genom hushållningssällskapens försorg vid sällskapens gårdar eller hos enskilda jordbrukare.

II. Hushållningssällskapens lokala försök, som utföras av sällskapen men planläggas och ledas av statens jordbruksförsök.

I statens jordbruksförsöks egen försöksverksamhet upptagas för jordbruket särskilt betydelsefulla växtodlings- och gödslingsproblem till behandling. På grund av landets starkt skiftande klimat-, jordmåns- och allmänna jordbruksförhållanden måste det antal försök, som skall belysa de enskilda växtodlings- och gödslingsproblemen, bli förhållandevis stort, varför endast ett begränsat antal dylika problem ha kunnat upptagas till behandling med de anslag, som nu stå till förfogande. Dessa anslag äro dessutom bundna av det av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök fastställda programmet för verksamheten, vilket naturligtvis icke bör ändras förrän pågående försöksserier slutförts, om de uppnådda resultaten skola få något verkligt värde. Om nya försöksproblem skola upptagas till behandling, innan tidigare upptagna försöksproblem avslutats, måste därför nya anslag ställas till förfogande.

Den lokala försöksverksamheten är ett ytterst betydelsefullt komplement till statens jordbruksförsöks fasta försöksverksamhet. I denna verksamhet skola de i den fasta försöksverksamheten uppnådda resultaten närmare kontrolleras vid de skiftande förhållandena ute i de enskilda bygderna. De lokala försöken komplettera härigenom på ett värdefullt sätt de fasta försöksserierna.

De lokala försöken bedrivs från och med år 1953 efter fastställt program, vari några av de för närvarande allra viktigaste växtodlingsproblemen kunnat upptagas till behandling. Flera viktiga jordbruksfrågor böra ytterligare upptagas i programmet för den lokala försöksverksamheten, men detta är icke möjligt om ej andra lika viktiga uteslutas med följd att redan uppnådda resultat förlora i värde.

Det bör observeras, att statsanslaget till de lokala försöken endast täcker en förhållandevis liten del av kostnaden för dessa försök, varför hushållningssällskapen själva måste bestrida en större del av dessa kostnader. Det torde därför icke vara möjligt för hushållningssällskapen att upptaga nya försöksfrågor på försöksprogrammen om icke åtminstone samma anslag kan beräknas som för försöken i nu gällande program.

I ovannämnda anslagsäskande från styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök hade begärts en ökning av anslaget till fast försöksverksamhet av 67 000 kronor avseende vissa växtodlings- och gödslingsproblem. Inom försöksverksamheten på växtodlingens område framhålles ett behov av en ökning av ogräsförsöksverksamheten för att bl. a. på

ett tillfredsställande sätt pröva alla de olika preparat, som numera erbjudas jordbruket. Därtill framhölls som angeläget att en ökad försöksverksamhet rörande foderväxtodlingen kommer till stånd. Inom statens jordbruksförsök hade gjorts en utredning rörande behovet av ytterligare försök inom denna växtodlingsgren, och denna utredning utgjorde grundvalen för det begärda meranslaget. På gödslingssidan framhölls hurusom bristen på spårämnen blivit ett allt större problem inom svenskt jordbruk, varför en intensifierad undersökningsverksamhet vore påkallad. Under senare år har en rad undersökningar rörande det viktiga växtnäringsämnet fosforsyra, dess rörlighet i marken och upptagande av växterna utförts. I dessa undersökningar har radioaktivt fosfor i betydande utsträckning använts som analytiskt hjälpmedel. Dessa undersökningar ha hittills bekostats med särskilda forskningsanslag. Det framhölls som synnerligen önskvärt att möjligheter skapas för fortsättning av undersökningarna på grundval av ordinarie statsanslag. Vi finna det i hög grad angeläget, att dessa av styrelsen föreslagna undersökningar snarast kunna påbörjas.

Rörande den lokala försöksverksamheten anför styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök bl. a. följande. Statens jordbruksförsök har genom skrivelse till och överläggningar med landets olika hushållningssällskap efterhört de problemställningar, som ytterligare borde upptagas i den lokala försöksverksamheten. Härvid ha upprepade krav framförts på att flera nya, för jordbruket synnerligen aktuella försöksuppgifter borde upptagas inom denna verksamhet. Sålunda framhålles hurusom någon egentlig försöksverksamhet rörande jordbearbetning ännu ej har kunnat påbörjas. I och med jordbrukets starka mekanisering framkomma ständigt ökade krav på att dylika försök upptagas inom den lokala försöksverksamheten. Det har också betonats, att dylika försök erfordras som underlag för provning av olika jordbearbetningsredskap.

Ej heller har hittills någon betesförsöksverksamhet av s. k. lokal karaktär förekommit i nämnvärd utsträckning. Önskemål om sådan försöksverksamhet ha emellertid också framförts vid olika tillfällen. Trots en betydande utveckling av betesskötseln under senare år synes denna erfordra stöd av en utvidgad försöksverksamhet. — Även i fråga om spårelement har från olika delar av landet krävts en vidgad lokal försöksverksamhet.

Statens jordbruksförsök hade framhållit, att de flesta av de föreslagna nya försöksuppgifterna kräva fleråriga-mångåriga försök. Försöksarbetet måste bli ganska omständligt, och därtill erfordrades förhållandevis omfattande analysarbete. För att undersökningarna skola kunna genomföras, vore det därför nödvändigt att ganska betydande extra anslag beviljades. Kostnaderna för upptagandet av här omnämnda försöksproblem hade beräknats till 60 000 kronor för budgetåret 1955/56.

Vi vilja understryka, att de här återgivna problemen, som föreslagits skola upptagas i den lokala försöksverksamheten, behandla frågeställningar av stort intresse och betydelse för jordbruket i hela vårt land. Deras upp-

tagande i försöksprogrammet har ju också begärts av en rad olika lokala företrädare för jordbruket. De böra därför enligt vårt förmenande snarast möjligt upptagas till mera omfattande försöksmässig prövning.

Då de nu utgående anslagen för fast och lokal försöksverksamhet helt måste tagas i anspråk för redan pågående försöksserier, blir det sålunda nödvändigt, att en förhöjning av anslaget till här ifrågasatt verksamhet bör ske för att möjliggöra upptagandet av föreslagna nya försöksuppgifter. Vi vilja därför förorda att bidraget till fast försöksverksamhet höjes med 67 000 kronor och bidraget till lokal försöksverksamhet med 60 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställa vi,

att riksdagen i anledning av statsverkspropositionen till årets riksdag (nionde huvudtiteln) måtte besluta

dels att bidraget till fast försöksverksamhet höjes till 267 000 kronor,

dels att bidraget till lokal försöksverksamhet höjes till 310 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1955

Sigfrid Larsson

Johan Persson

Jon N. Jonsson

Hugo Sundberg

Ruth Hamrin-Thorell

Hugo Osvald
